

BEP302Zk Veřejná správa v ČR a v Evropě

**Samospráva v ČR.
Obecné principy, zájmová samospráva.
(17. 10. 2017)**

JUDr. Veronika Smutná, Ph.D.

Samospráva

- V politické rovině může být chápána jako spoluúčast občanů na výkonu veřejné správy (rozhodnutí jsou vydávána státními orgány, ale občané plní funkci iniciační či kontrolní)
- V právním smyslu (tj. v „tomto předmětu“) je to **veřejná správa vykonávaná subjektem odlišným od státu a relativně na něm nezávislá** – tedy jako protiklad státní správy

Státní správa

- Veřejná správa vykonávaná státem, resp. jeho orgány (přímá státní správa) anebo orgány jiných subjektů, popř. soukromými osobami (FO nebo PO), na které stát výkon státní správy v určitém rozsahu přenesl
- Je (má být) vykonávána jednotně na celém území ČR, a to i když je v různých místech vykonávána jinými konkrétními orgány
  - např. OSSZ v Brně, OSSZ v Plzni, OSSZ v Příbrami...
- Je vykonávána v zájmu všech občanů ČR
- Za její výkon odpovídá stát (např. podle zákona č. 82/1998 Sb.)

Státní správa a samospráva

- Veřejné služby jsou vždy poskytovány státem
=> státní správa je přítomna vždy
- Některé jsou ale poskytovány i subjektem odlišným od státu (tzv. samosprávou)
- „Subjekt“ ve smyslu právní subjektivity (způsobilosti k P&P a k PJ)

Samospráva

- Subjekt odlišný od státu (veřejnoprávní korporace)
- Společenství osob - „členů“, kteří si „své záležitosti“ spravují sami
- Blízkost členů ke spravovanému subjektu

Pojmové znaky samosprávy

- Právní subjektivita
- Ekonomický základ
- Členský základ
- Vlastní orgány
- Vlastní normotvorba
- Výkon veřejné správy
- Území - jen územní samospráva

Právní subjektivita samosprávy

- Založení (změna, rušení) zákonem
- Veřejnoprávní korporace
- Možnost vstupovat do právních vztahů
- Vlastní odpovědnost
- Možnost vlastnit **majetek a hospodařit s ním**

Členský základ

- Adresáti výkonu samosprávy
- Voliči (a kandidáti) orgánů

Vlastní orgány

- Legitimita odvozena primárně od členů samosprávy
- Vrcholný zastupitelský orgán (kolegiální)
- Vrcholný výkonný orgán (monokratický)
- Legislativní orgán
- Kontrolní (dozorový) orgán
- Odborný orgán
- Kárný (disciplinární) orgán

Normotvorná pravomoc

- „Statutární předpisy“ (různé názvy)
  - Regulují postavení členů, popř. extraenů
- Právní předpisy územního samosprávného celku (OZV, vč. statutu města)
  - Regulují též postavení osob nacházejících se na jejím území

Výkon veřejné správy

- Svěřené působnosti
  - Zákonem nebo na základě zákona
- Zahrnuje též oprávněné vrchnostensky rozhodovat o adresátech (členech, popř. osobách na území samosprávy)
- Vlastním jménem a na vlastní odpovědnost

Území

- Jen u územní samosprávy...

Členění samosprávy

- Územní
  - VÚSC
  - ÚSC
- Zájmová
  - Komory s povinným členstvím
  - Komory s nepovinným členstvím
  - (Veřejné) vysoké školy

Zájmová samospráva

- Nemá přímé ústavní zakotvení (na rozdíl od územní samosprávy)
- Zahrnuje subjekty zřízené zákonem
- Klíčový je pro ni členský základ
- Zásadně se u ní uplatňuje disciplinární (kárná) odpovědnost
- 12 komor s povinným členstvím
- 2 komory s nepovinným členství
- 26 VVŠ

Komory s povinným členstvím

- Členy jsou pouze FO
- Bez členství nelze vykonávat danou profesi
- 12 komor
  - Exekutorská komora ČR
  - Komora daňových poradců ČR
  - Komora patentových zástupců ČR
  - Komora veterinárních lékařů ČR
  - Česká lékařská komora
  - Česká advokátní komora
  - Česká komora architektů
  - Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě
  - Komora auditorů ČR
  - Notářská komora ČR
  - Česká stomatologická komora
  - Česká lékárnická komora

Komory s nepovinným členstvím

- Agrární komora ČR
- Hospodářská komora ČR

Vysoké školy

- V čisté podobě je samosprávná jen veřejná VŠ (26)
- Státní VŠ nemá P subjektivitu + je spoluřízena
- Soukromá VŠ nevzniká zákonem, není tak pečlivě regulována (a řízena orgány, které nutně odvozují svou legitimitu od členů akademické obce)

Podrobněji k VŠ samosprávě

- VŠ je subjekt nadaný samosprávnými působnostmi, tj. „spravující sám sebe“ – rozhodující o svých „záležitostech“ a o svých členech (prostřednictvím svých orgánů)
- některá pravidla stanoví přímo zákon (zejména zákon o vysokých školách – 111/1998 Sb. či správní řád)
- jiná si vysoká škola stanoví sama, např. zaměření vzdělávací a vědeckovýzkumné činnosti, podmínky studia...
- Subjekt sloužící veřejným potřebám – mj. umožňující realizaci ústavně zaručeného práva na vzdělání

Veřejná vysoká škola

- Zřízena zákonem
- PO svého druhu
- Vnitřně se člení na součásti
  - Fakulty (jen univerzitního typu)
  - Ústavy
  - Účelová zařízení
  - Jiná pracoviště
- Součásti nemají právní subjektivitu

Samosprávná působnost VVŠ (§ 6 odst. 1 ZVŠ)

- určovat vnitřní organizaci a ustavovat samosprávné ak. orgány
- hospodařit a nakládat s majetkem
- realizovat pracovněprávní vztahy a určovat počet akademických pracovníků a ostatních zaměstnanců
- konat habilitační a prof. řízení a stanovovat výše poplatků spojených s konáním habilitačního a profesorského řízení
- určovat zaměření a organizaci výzkumné, vývojové ... nebo další tvůrčí činnosti, jako i spolupracovat s jinými VŠ a PO a zahraniční styky

Samosprávná působnost VVŠ (§ 6 odst. 1 ZVŠ)

- určovat počty přijímaných uchazečů a další podmínky pro přijetí, vč. a rozhodování v přijímacím řízení
- tvořit a uskutečňovat studijní programy a organizovat studium
- rozhodovat o právech a povinnostech studentů, a též stanovovat výše poplatků spojených se studiem (§ 58 ZVŠ)
- zajišťovat a vnitřně hodnotit Q vzdělávací, tvůrčí a souv. činn.

Organizace VŠ samosprávy

- Samosprávné
  - Akademický senát
  - Rektor
  - Vědecká (akademická) rada
  - Disciplinární komise
  - Rada pro vnitřní hodnocení, je-li zřízena
- Ostatní
  - Kvestor
  - Správní rada

Členský základ VŠ samosprávy

- Studenti
- Akademičtí pracovníci

Vlastní majetek (a hospodaření)

- VŠ vlastní hmotný i nehmotný majetek
- sestavuje vlastní rozpočet

Normotvorba – vnitřní předpisy

- Schvaluje senát na návrh rektora, dozoruje MŠMT
- § 17, např.
  - statut veřejné vysoké školy,
  - volební řád akademického senátu veřejné vysoké školy,
  - jednací řád akademického senátu veřejné vysoké školy,
  - studijní a zkušební řád,
  - stipendijní řád,
  - [disciplinární řád pro studenty,]

Dozor

- *Státní orgány mohou zasahovat do činnosti veřejné vysoké školy jen na základě a v mezích zákona a způsobem zákonem stanoveným (§ 6 odst. 3 ZVŠ)*
- MŠMT / NAÚ
  - Financování
  - Dozor nad normotvorbou (§ 36)
  - Dozor nad zákonností (§ 37) a konkrétními povinnostmi VŠ (§ 38)
  - Dozor nad kvalitou poskytovaného vzdělání / vlastním mechanismem zajišťování kvality
  - Projednává přestupky a ukládá za ně sankce (§ 93m)

Dvouúrovňová samospráva: VŠ a fakulta (§ 24)

- vnitřní organizace a ustavování samosprávných akademických orgánů
- hospodaření a nakládání s majetkem (nakládání s přidělenými prostr.)
- realizace pracP vztahů a určování počtu AP a ostatních zamců, jako i hab./prof. řízení + poplatky
- určování zaměření a organizaci výzkumné, vývojové ... nebo další tvůrčí činnosti, jako i spolupráce s jinými VŠ a PO a zahraniční styky
- kompetence při přijímání studentů
- tvorba a uskutečňovat studijních programů a organizace studia, včetně rozhodování o právech a povinnostech studentů + poplatky
- zajišťování a vnitřní hodnocení Q

Fakulta

- Orgány
  - Samosprávné
    - Akademický senát
    - Děkan
    - Vědecká rada
    - Disciplinární komise
  - Ostatní
    - Tajemník
- Členové – studenti a AP

Fakulta

- Vnitřní předpisy
  - statut fakulty,
  - volební řád akademického senátu fakulty,
  - jednací řád akademického senátu fakulty,
  - jednací řád vědecké rady fakulty,
  - disciplinární řád fakulty pro studenty,
  - další předpisy, pokud tak stanoví statut fakulty

- Majetek, rozpočet,...? Ne

Konec

Děkuji za pozornost

Příští přednáška

Územní samospráva, postavení obcí a krajů (dr. Jurníková)